

6
III. évfolyam, 45. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - 12 korona
Félévre - - - - 6 korona
Negyedévre - - - 3 korona
Egyes szám ára - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

UJVIDÉK,
1907. ápr. 28, vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferencz József-tér 6.

Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Brankovics György pátriárka.

A szerbek ősz egyházfejedelme: *Brankovics György* pátriárkaságának végnapjait éli. Minden követ megmozgat, minden befolyását latba veti, minden ravasz-ságát csatába viszi, csak hogy ne kelljen elhagynia a karlócai pátriárkai széket. *Brankovics György* ügyével telve vannak a lapok, vele foglalkoznak az országos függetlenségi pártban, a képviselőházban, vele van baja a kormánynak. Szóval a *Brankovics*-ügy áll ma újra az előtérben. És így nem lesz érdektelen, ha erről a jeles egyházfőről egyet-mást elmondunk, olyan adatokat, amelyeket a magyar közvélemény aligha, vagy ha igen, csak hézagosan ismer.

Azok, akik *Brankovics Györgyöt* ismerik, őt tartják a legnagyobb élő szerb diplomatának és politikusnak. Nagy eredményeket tudott elérni azáltal, hogy jó diplomata és nagyműveltségű ember. De kicsinyes fogásaiban ép ily nagy. Tekintélyes barátai vannak Bécsben, Budapesten és azokat nagy ügyesen mindig meg tudta a maga részére tartani.

Brankovics György egész egyéniségét misem jellemzi jobban, mint a következő eset: Egyszerű falusi káplánból lett pátriárkává, ami a szerb egyház történetében páratlan és egyedülálló. Rendkívül érdekes, miként lett az egyszerű falusi káplánból előbb esperes. Akkortájt még a püspökök nevezték ki az espereseket. Ujvidék püspöki székében *Attanaczkovics Pláton* ült. A püspök *Brankovics* atyjával benső jó barátságban élt. Ezidőben a zombori esperesi állás üresedett meg. *Brankovics* atyja, aki egy kis falun esperes volt, a jól jövedelmező zombori esperesi állásra pályázott. Elküldötte tehát György fiát 4000 forinttal a püspökhöz, hogy neki adott ígéretére emlékeztesse. Fiának: *Brankovics Györgynek*, aki akkor káplán volt, azonban más terve volt. Elment a püspökhöz és így szólt hozzá:

— Atyám elküldött ide, hogy adjak át 2000 forintot és kéreti, hogy neveztessem ki **engem** zombori esperessé. A hiányzó 2000 forintot legközelebb fogja megküldeni.

— Én a zombori esperességet **atyádnak** ígértem, — mondta a püspök!

— De atyám meggondolta magát, hisz már nagyon öreg és szeretné, ha legalább a fia juthatna egy jól jövedelmező és tekintélyes esperességhez, hogy azt minél hosszabb ideig élvezhesse, — válaszolta a fiú.

És *Attanaczkovics Pláton* ezek után az apa helyett a fiát nevezte ki zombori esperessé. A püspök és apa csak hosszabb idő múlva találkozott újra és csak ekkor tudták meg a valót. Ez volt az oka annak, hogy miért nem szabadott *Brankovics Györgynek* a püspök életében többé annak szeme elé kerülnie. *Brankovics Györgynek* ekkor már mindenki rossz jövőt jósolt.

Sokat lehetne arról írni, miként lett a falusi káplánból utóbb püspök és később a görög-keleti szerb egyház feje!

Minden pártban volt, mindenkivel volt dolga és mindenkit becsapott. *Brankovics* mindenkor és mindenben a legnagyobb korrupciót űzte.

Mindig tudta azoknak gyenge oldalát, — akikkel dolga volt, — kipuhatolni. Mindig azt tette, amit akart és mindent keresztül vitt, amit akart. Egész bensejében zsarnok volt.

Az előbbi kongressusi választmány — nem ülésen, hanem *Brankovics* ebédlőjében fekete kávé mellett intézte el a soros ügyeket. *Brankovics* például, ha három ösztöndíjast kellett választani, így vezette be az ülést:

— Mi X-et és Y-et megválasztjuk és a harmadikra nézve az urak megegyezhetnek.

Mikor azonban egyszer *Nedelykovics Tódor dr.*, zimonyi ügyvéd azt mondta:

— Ha nem tévedek, nekünk jogunk van mind a három felett megegyezni, — kettőjük közt szakításra került a dolog és *Nedelykovics*-nak le kellett mondani kongressusi választmányi tagságáról.

Mikor utóbb a radikálisok többségre jutottak és hiveiket a kongressusi választmányba beleválasztották, ezek sohasem mentek a pátriárkához étkezni és vele éveken át állandó harcban álltak.

Brankovics őket lépten-nyomon denunciálta.

A szerb kolostoroknak 26000 kataszteri hold földje van és a kolostorok főnökei a földek jövedelméből egy fillért sem juttattak a nemzeti alapoknak. Sőt nemis számoltak el vele. Nem válaszoltak a kongressusi választmány sürgetéseire sem és amikor a kongressusi választmány ezt az eljárást *anarchiának* nevezte, *Brankovics* rábeszélte a kolostorok főnökeit, hogy felettes hatóságukat: a kongressusi választmányt emiatt *becsületsértés* címén pereljék be. Így is történt.

A mi *Brankovics visszaélését* illeti, feleslegesnek tartjuk erről hosszabban beszélni, — hisz ügyei annyira ismeretesek, — és csak annyit jegyzünk meg, hogy egy szerb élclap régebben egy térképet rajzolt meg, melyen valamennyi község be volt rajzolva, hol *Brankovics visszaéléseit* követett el. Ez a térkép tele volt helynevekkel és alig különbözött a többi rendes térképtől.

Akik nincsenek ezekben beleavatva, nem is sejtik, hogy ép a parasztnép mennyire jól van ezekről értesülve és ezáltal fájdalomosan érintve.

Nagyon karakterisztikus, hogy amikor röviddel ezelőtt egy küldöttség ment *Brankovics*hoz, hogy neki bizalmi nyilatkozatot nyújtson át, annak élére a szerb nábob: *Dungyerszki Lázár* állt. Nagy sulyt helyeztek arra, hogy néhány tucat parasztot toborozzanak. Sem a szerb nábob, sem a pátriárka pénze, sem bérlőinek felhajtása nem használt, de még a pátriárka szerb darabot ügyvédei sem voltak képesek *öt-hat* parasztnál többet előteremteni és ezek is a pátriárka *dályai* uradalmáról lettek berendelve. Azok a parasztok, akik a küldöttség vezetőihez függő viszonyban voltak, nyíltan mondták:

— *Ha akarjátok a pokolba is elmegyünk, de oda nem, mert akkor szegységünkben nem maradhatunk a falunkban.*

Ebből látható, milyen véleménnyel van a szerb parasztság a pátriárkáról.

A magyar kormány és a magyar társadalom kétségtelenül nagy hibát követne el, ha a pátriárka kérdést helytelen szempontból oldaná meg.

Teleki Árvéd a Házban. Módosítványát egyhangulag elfogadták.

„Értsük meg egymást“.

Teleki Árvéd gróf, városunk kitűnő országgyűlési képviselője a képviselőháznak e hó 25-én csütörtökön tartott ülésén a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságáról szóló törvényjavaslat 25. § hoz hozzászólva a Ház engedelmével a nemzetiségi kérdésről nagy és osztatlan tetszéssel fogadott szép beszédet mondott. A beszédet általános figyelemmel hallgatták, mert *Teleki Árvéd gróf* nagy tudásával, éleslátásával világított bele a nemzetiségi kérdésbe. Módosításához az előadó és *Apponyi Albert gróf* közoktatásügyi miniszter is csatlakozott és így a képviselőház *Teleki Árvéd gróf* javaslatát egyhangulag elfogadta.

A nagy hatást keltett beszéd és *Apponyi Albert gróf* válasza szószerint így hangzott:

Gr. Teleki Árvéd: T. képviselőház! Miután már előttem mások kellő időt fordítottak ezen törvényjavaslat megvitatására, a magam részéről csak igen röviden kívánom a 25. §-hoz teendő módosításomat indokolni. Ezen indokolásomban kérem a t. ház szives engedelmét arra, hogy a nemzetiségi kérdésre egész röviden kitérhessek, miután ez ettől el nem választható.

Elnök: Kérem a t. házat: méltóztatik-e megengedni a képviselő urnak, hogy a tárgytól eltérve, a nemzetiségi kérdésről a maga egészében nyilatkozhassék. (Igen!) Tehát a képviselőház megadja az engedélyt.

Gr. Teleki Árvéd: A nemzetiségi kérdésnek megítélését illetőleg többrendbeli tapasztalatom van. Ezek egy részét úgy szereztem, hogy egyidejűleg magyar, román és szerb lapokban cikket közöltem az „Értsük meg egymást“ témájáról. Ezekért számos üdvözlő iratot kaptam, a melyekből azt a meggyőződést szereztem, hogy az agitátoroktól még félre nem vezetett nemzetiségek kebelében is nagyon sok józan felfogással lehet találkozni. Így pl. elfogadták azt a véleményemet, hogy nagyon jól, hogy ha magyarok a nemzetiségek nyelvét tanulmányozzák, de még jobb, hogy ha a nemzetiségek az állam nyelvét megtanulják, mert ez hasznos rájuk nézve. Ezt a magyar államnyelv tanulását már teljes odaadással gyakorolják is, pl. a rutének és a szászok, a kiknek képviselőit a koalíció táborában van szerencsém üdvözölni, a németek, a kik a mi padjainkra is küldtek képviselőket, azonkívül gyakorolják a szerb radikálisok, a kik a szerbek óriási nagy többségét képezve, a lefolyt alkotmányvédő küzdelminkben a függetlenségi párttal vállatva küzdöttek nemzeti jogainkért.

Igy tették lehetővé azt, hogy Ujvidék városa Délmagyarország összes városai között legtovább tudta fentartani a küzdelmet az alkotmánytörvény kormány többszörös megsemmisítési kísérlete dacára is. Legutóbb, mintegy két héttel ezelőtt a szerb radikálisok az Ujvidéken megtartott nagy népgyűlésen 800 választópolgárral jelentek meg és a több ezer főnyi magyarsághoz csatlakozva, szalottak sikra az önálló magyar vámtérületért és az önálló magyar bankért. (Eljenzés.)

Ezekre nézve azoknak a jóakaróimnak, a kik mindig becsapástól féltenek, felolvasom azt a néhány sort, a mit Ujvidéken a népgyűlésen elmondtam. (Halljuk! Halljuk! Olvassa): „Ujabbán már nem féltik az én jóakaróim az életemet a szerbektől, hanem attól óvnak, hogy be ne csapódjunk a nagy barátságtól. Erre válaszom az, hogy nekem egy szerb szavazatra sincs szükségem, tehát nekem nem lehetnek a szerbekkel önző céljaim. És magyar és német szavazóimnak sem ígértem semmit, ép oly kevésbé a szerbeknek. Tőlük sem kívántam semmi ígéretet, így tehát nincs

meg a lehetősége a becsapásnak. Barátságunk nem a kölcsönös ígéretések ingatag talajára, hanem a kölcsönös megértésen alapuló szimpátiára van építve“.

Mindenkitől megkövetelem, hogy tartson olyan magyar sovínisztának, mint a milyen magyar sovínisztának, egy orosz, egy angol vagy egy francia művelt polgár magát tartatni kívánja és nem félek attól a vádtól, mintha a tulengedékenység vagy a gyengeség érzése venne erőt rajtam akkor, a mikor még az árnyékát is kerülve óhajtom annak, mihha ebben a törvényjavaslatban, a melyet magas államférfiu alkotásnak tartok, a mely épen azt célozza, hogy a magyarság a nemzetiségekkel a közös nyelv ismeretének terjesztése folytán szorosabb kapcsolatba jusson: a nemzetiségek iskoláinak elkobzására irányulna a kormánynek burkolt szándéka.

Ebben az országban ezer év óta mi voltunk az erősebbek. Mi vagyunk azok most és mi leszünk a jövőben is. Csak az erősebb teheti meg a közeledésre az első lépést a nélkül, hogy a gyávaság gyanujába esnék. (Igaz! Ugy van!)

Ép ezért proponálom én az alábbi módosítást, a mely a magyar állameszme legkisebb sérelme nélkül módot nyújt arra, hogy az iskolafentartók az ő saját mulasztásukat vagy a tanítók hibáját helyrehozhassák, vagy pedig hogy a kormány teljes bizonyosságot szerezhesen arról, hogy ezek az iskolák tovább semmi szín alatt sem tarthatók fenn.

Módosításom úgy szól, hogy (olvassa): „A 25. vagy 26. §. helyébe az eredeti szöveg helyett teendő a következő: Ha valamely iskolának tanítója állásától a 22. §. a), b), c), pontjában felsorolt okok valamelyikéből és azon szakaszban körülírt eljárással mozdított el, az új tanító alkalmazása, tekintet nélkül arra, hogy élvez-e az iskola állami fizeteskiegészítést vagy nem, csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyása mellett történhetik a jelen törvény 21. §-ának határozatai szerint. Második, hasonló alapon és módon történő elmozdítás után pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter az iskolát megszüntetheti és helyébe állami iskolát állíthat“. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Szólásra neki sincsen feljegyezve. *Verján Endre előadó*: T. ház! A most felolvasott módosításhoz, a mely szemben áll a 25. §-sal, bár a t. felszólaló ur a 25. vagy 26. §. helyébe proponálta azt, a magam részéről csak akkor járulhatok hozzá bizonyos pótlással, ha az szembe helyeztetik a 25. §-al.

A 25. §. az eredeti szövegezésben, a melyet, azt hiszem, legalább is alapelveimben fenn kell tartanunk, a fokozatos felelőség elvét mondja ki; nevezetesen kimondja, hogy oly esetben, a mikor egy iskolában a nemzetellenes irányzatok kapnak lábra és pedig oly mérvben, hogy a tanítót ezért fegyelmileg el kell mozdítani állásától, a felelőséget ki kell terjeszteni azokra az iskolafentartókra is, a kiknek kötelessége, hogy az iskola szellemére felügyeljenek, azt irányítsák, a kik tehát feltétlenül kötelességmulasztást követnek el akkor, a mikor e felfüggesztést nem kellő hatálylyal, vagy épen nem gyakorolják. Ebből következik, hogy a fokozatos felelőség elve alapján a miniszteri javaslat szerint minden oly esetben, midőn a tanító fegyelmileg az a-c) pontok alapján állásától elmozdított, a miniszternek megadatik a jog, hogy megszüntesse az iskolát és helyébe állami iskolát állítson fel.

A közoktatásügyi bizottság ez elv rideg-ségén némileg enyhített, mert bár a fokozatos felelőség elvét a maga egészében elfogadta, de méltányossági okból nem tartotta megengedhetőnek, hogy oly esetben, midőn a hitfelekezeti, vagy községi, vagy magános, a saját hatáskörében is megtorolja a tanító idevonatkozó eljárását és vétkességét, a midőn tehát már a fegyelmi eljárás által kimutatja a szándékot, hogy igenis akar és tud az állam érdekeinek védelmét nyújtani saját iskolájában, mondom, nem tartotta méltányosnak a közoktatási bizottság, hogy ily esetekben is ezek az iskolafentartók iskolájuk elvesztésével büntetessenek. Azért odamódosította a miniszter eredeti szövegét, hogy ez a következmény csak akkor álljon be, ha az iskolafentartó saját hatáskörében nem lenne elég erős, vagy nem volna elég akarata arra, hogy a tanító ténykedését megtorolja és ebben a tekintetben

az államnak már a fegyelmi eljárás során kellene beavatkoznia, a mit kifejez az eredeti javaslatnak azon betoldása, hogy „ha a 28. §-ban megállapított eljárással mozdított el a tanító“.

Már most, ha ráléptünk a méltányosság terére, az, hogy ennek hol legyen a határa, opportunus kérdése. Sokat lehet erről vitatkozni pro és kontra és azt hiszem, nem tértek el a közoktatásügyi bizottság eredeti gondolatától, a midőn a határt ott jelölöm meg, hogy a méltányosság terén el lehet menni egész odáig, a hol az államérdekek védelme még mindig lehető, még mindig biztosítva van. Épen azért azt a javaslatot is, a melyet gr. Teleki Árvéd t. képviselő ur benyújtott, a mennyiben a biztosításra elegendő alapot szolgáltat, elfogadom, de úgy szövegezve, a mint van és kizárólag ebben a szövegben én e biztosságot nem látom. Mert megengedem, hogy azon esetekben, a midőn az iskolafentartóknak talán csak passzív rezisztenciájával állunk szemben, a mikor tehát az iskolafentartók nem képesek az intézkedésre, — mert erélyük hiányzik hozzá, vagy mert nem eléggé gondosak — tehát a mikor egyszerű vétkes gondatlanság merül fel, nem sujthatók a legnagyobb büntetéssel, hogy iskolájukat elvesztik; de oly esetekben, a midőn fegyelmi eljárás mutatja, hogy az iskolafentartók aktív rezisztenciával vesznek részt a tanító működésében, mikor rendeleteket adnak a tanítás tekintetében, ily esetben is további moratóriumot adni az iskolafentartóknak, ezt az állam érdekével többé megegyezhetőnek nem tartom.

Tisztelettel kérem tehát a házat, hogy ha elfogadja gr. Teleki Árvéd indítványát, az esetben terjeszse ki fityelmét az iskolafentartó által alakított testületre, az iskolaszékre is, mert az iskolaszékek az iskola irányítására elsősorban vannak hivatva és elsősorban kötelességük az iskola felett felügyeletet gyakorolni. Az esetben tehát, ha az iskolaszékek kötelességüket nem az állam érdekeinek biztosítására, hanem ezzel ellentétes irányban gyakorolják, kötelezzük az iskola fentartót arra, hogy ezen iskolaszék helyett másikat, olyant állítson fel, a melynek keretében az állami érdekek megóvást találnak és ha az iskolafentartók ezt nem tennék meg, az iskolafentartás jogától őket fozza meg.

Ezt célozva indítványom, a mely következőkép szól (olvassa): „Gr. Teleki Árvéd módosítása után: Ha pedig a fegyelmi eljárásban kiderül, hogy az előfordult hibában az iskolaszék cselekvőleg, azaz utasítás, rendelet vagy tilalom útján részes, a miniszter akkor is, ha tanító ellen hozott ítélet nem szól hivatalvesztésre, az illető iskolát már az első esetben vagy bezárhatja, vagy fenmaradását új iskolaszék megválasztásától teszi függővé. A mennyiben új iskolaszék nem választatnék, vagy hasonló eset azután ismétlődne, az iskolafentartó az illető községben elveszti iskolafentartási jogát“.

Ez esetben tehát meg van adva a lehetőség, hogy elmenjünk a méltányosság azon határáig, a meddig gr. Teleki Árvéd elmenni akar, a nélkül, hogy az állami érdek veszélyeztetve lenne.

A kérdés feltevése nézve már most kérem, hogy az oly módon tétessék fel, hogy gr. Teleki Árvéd indítványa ezen indítványval kapcsolatosan állítassék szembe a 25. §-sal, mert csak az esetben tudnám a 25. §. helyett gr. Teleki Árvéd módosítványát elfogadni, a mennyiben az ezen pótlással emelkednék törvényerőre.

Elnök: Szólásra senki sincs feljegyezve. Ha senki sem kíván szólni, a vitát bezárom. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur kíván szólni.

Gr. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! A 25. §-nak intézkedése úgy, a mint azt én benyújtottam és a közoktatásügyi bizottság módosította, némileg eltér az 1893: XXVI. törvénycikknek parhuzamos intézkedésétől. Az 1893: XXVI. törvénycikknek megfelelő szakasza ugyanis azt mondta ki, hogy mikor másodsor fordul elő az, hogy egy nem állami iskolában a tanító államellenes cselekmény miatt mozdított el, akkor a miniszter az iskolát bezárathatja és helyette állami iskolát állíthat fel. En a benyújtott törvényjavaslatban ezen intézkedést szigorítottam, a mennyiben már az első ízben

is megadtam a miniszternek azt a jogot, hogy a körülmények mérlegelése szerint az iskolát bezárhassa.

Az indok, a mely engem a szigorítás javaslatba hozatalánál vezetett, egyszerűen az volt, hogy néha hosszabb időn át működhetik egy tanító államellenes irányban, míg rájönnek az illetékes hatóságok, míg a kormányzatnak figyelme arra felhívják, vagy míg olyan cselekményt követ el, a mely rábizonyítható és a melynek folytatni vele szemben a fegyelmi jogot érvényesíteni lehet. Ebből a szempontból, nehogy idővesztésesen szenvedjünk, a miniszter részére már az első esetben akartam annak a mérlegelésnek jogát megadni, vajjon az előfordult hibában egyedül a tanító részes-e, vagy olyan helyi tényezők, a melyek miatt egyáltalában nem várható, hogy a megfelelő jellegű nem állami iskola ott az állami érdekekkel kongruens irányban fog működni. Ez volt az indok, a mely miatt én az 1893. XXVI. t.-cz. ezen intézkedését ekkép szigorítottam.

Most gr. Teleki Árvéd t. barátom hivatkozik olyan tekintetekre, a melyek mindenestre tiszteletreméltók és olyan köröknek kívánságára is, a melyeknek a hazai és nemzeti ügy iránti lojalitásában én is szívesen hiszek.

Az ő kívánsága az, hogy az 1893. évi törvénynek álláspontjára térjünk vissza, azonban mégis némi módosítással, hogy t. i. az első ilyen esetben a miniszter ne zárja be az iskolát, hanem szerezzen garanciát arra nézve, hogy az újonnan alkalmazandó tanító már az ő befolyásával alkalmaztatik, így tehát tekintet nélkül arra, vajjon az iskolafentartáshoz, a tanító fizetéséhez hozzájárul-e segélylyel vagy nem, a megerősítés, illetőleg a vétő joga neki biztosítható. Csak abban az esetben, ha ezután is megújulnak a bajok, a mikor azután csakugyan alapos a következtetés arra, hogy azok forrása mélyebben rejlik, akkor érvényesítheti az iskolabezárás jogát.

Én nem zárkozom el ennek az indítványnak jogosultságától. A felügyeleti jog gyakorlása terén ennek elfogadása mindenestre súlyosabb köteleességet fog róni a miniszteriumra, a melynyiben még fokozottabb gondot fog kelleni ellenőriznem a nem állami tanítók tevékenységét állami szempontból, hogy azt az idővesztéseséget, a mely esetleg ezen indítvány elfogadása esetén az állami érdekek szigorú megóvása terén előáll, jóvátegyük azáltal, hogy a netán létező bajoknak korábban juthassunk nyomára. (Helyeslés).

Hiszem, mint mondtam, ennek a törvényjavaslatnak intézkedései kiegészítést igényelnek az állami iskolai felügyelet rendszerének módosításában, és ezzel kapcsolatosan hiszem is, hogy azok az aggodalmak, melyek a bajok felismerésében való lassúság tekintetében korábban támaszthatók voltak, el fognak tűnni vagy legalább enyhülni fognak és ezért én nem látok okot arra, hogy ellenezem t. barátom indítványának elfogadást. (Helyeslés).

De én is azt mondom, hogy ezzel kapcsolatosan igen nagy súlyt fektetek annak a módosítványnak elfogadására, a melyet az előadó ur beadott, mert ez a módosítvány tényleg egy hézagot tölt be, mely ezen törvényjavaslatnak egész szerkezetében fenáll. Ez a törvényjavaslat gondoskodik arról, hogy megelőztessenek azok az államellenes cselekmények, melyeket tanítók követnek el. A törvényjavaslat 25. és következő szakaszai gondoskodnak arról, hogy megtoroltassanak és illetőleg megelőztessenek azok a bajok, a melyek megállapíthatólag egy felettes hatóságtól erednek, csak arról nem gondoskodik a törvényjavaslat, hogy azok a bajok is megtoroltassanak, illetőleg megelőztessenek, a melyek az iskolafentartók helyi közegei, az iskolaszékek által követtetnek el.

Az, gondolom, teljesen logikus, hogy mikor a tanító ellen megindított vizsgálat után a miniszter rájön arra, hogy nem annyira maga a tanító, vagy ha a tanító is, de ő vele kapcsolatosan és talán őt vezetve, a helyi tényezők, az iskolaszék okozta ezeket a bajokat, hogy akkor a miniszter követelheti ezen iskolaszék megváltoztatását, ha pedig megtagadná, vagy az újabb iskolaszék alatt a helyzet nem javul, akkor helyes, hogy nemcsak az iskolát zárhassa be, hanem azon a helyen az illető iskolafentartónak iskolafentartási jogát is megszüntethesse, mert akkor be van bizonyítva,

hogy a helyi tényezők olyanok, hogy ott az autonómiskola az államérdekekkel ellentétbejött.

Azt hiszem, ekképen kiegészítve, a két indítványt összekapcsolva és minekettőnek értelmében a javaslatot átalakítja, megtettük egyfelől azt, hogy elmentünk a méltányosság legszélsőbb határáig, másfelől pedig erőteljes garanciát teremtettünk az állami érdekeknek minden tényezővel szemben való megóvására; ezért mindkét módosítványnak elfogadását kérem. (Helyeslés).

Elnök: A 25. §-sal szemben ellenindítványt adott be gr. Teleki Árvéd képviselő ur. Kérem a t. házat: méltóztatik-e a 25. §-t változtatlanul elfogadni, szemben gr. Teleki Árvéd képviselő ur ellenindítványával? (Nem!) Azt hiszem, kijelenthetem, hogy a képviselőház nem fogadja el az eredeti szakaszt, de elfogadja gróf Teleki Árvéd képviselő ur ellenindítványát.

Most ehhez az ellenindítványhoz adott be egy módosítást, illetőleg egy bekezdést hoz javaslatba az előadó ur. Nem tudom, méltóztatnak-e kívánni, hogy ez felolvassassék? (Nem!) Ha nem méltóztatnak kívánni, akkor kérem a t. házat: méltóztatik-e gr. Teleki Árvéd ellenindítványához benyújtott módosítást az előadó urnak elfogadni, igen vagy nem? (Igen!) Azt hiszem kijelenthetem, hogy a képviselőház elfogadja az előadó ur módosítását.

Teleki Árvéd gróf ezen újabb dícsőségteljes szereplése és sikere büszkességgel tölt el bennünket és sietünk városunk érdemes képviselőjét Ujvidék polgársága nevében szívből üdvözölni és köszönteni.

A nagy pör.

A város pörli Neuereréket.

Mikor a múlt év őszén rájött a város közönsége, hogy a javadalmi hivatal kezelésével megbízott Neuerer és társai cég a kezelést szerződésellenesen teljesíti, ezen felfedezésből kifolyólag az egyik törvényhatósági közgyűlés arra utasította a tanácsot: indítson pört Neuererek ellen a szerződés megszüntetnek bírói megállapítása iránt.

E közgyűlési határozat folytán *dr. Lusztig Nándor* tb. főügyész Ujvidék város képviselőtében 1907. évi január hó 1. napján keresetet adott be Neuerer, Keppich és Brankovics cég ellen a szerződés „felbontása” iránt.

A járásbírósnál Waisz Tivadar albiró f. évi január hó 25. napjára tűzte ki a kereset tárgyalását, amikor alperesek képviselőiben *dr. Adamovich István* ügyvéd az eljárás megszüntetését kérte azon indoklással, hogy a közgyűlésnek a pörindítást kimondó határozata nem jogerős, mert azt megfelelőbbézték a belügyminiszterhez.

Alperesek ezen kifogását a város ügyvédje beösmerte, de előadta azt is, hogy ettől a pör vígan folyhat tovább, mert a pörindítási szempontjából közömbös: jogerős-e a városi közgyűlésnek pörreutastó határozata, avagy nem.

A feleknek ilyen értelmű előterjesztése után a járásbírósnak az eljárás folytatását az 1893. XVIII. tc. 44. §-a alapján felfüggesztette addig, míg a közgyűlésnek megfelelőbbéztett pörreutastó határozata fölött a belügyminiszter dönt.

A járásbírósnak ezen határozatát *dr. Lusztig Nándor* tb. főügyész megfelelőbbézte a törvényszékhez, amely a járásbírósnak végzését megváltoztatta és a járásbírósnak az ügy tárgyalásának folytatására utasította.

A törvényszék ezt a határozatát a következőkkel okolja meg:

Az 1893. XVIII. tc. 44. §-a annak helyes értelmezése szerint abban az esetben engedi meg a per tárgyalásának valamely más polgári, vagy büntető eljárás jogerejű befejezéséig, illetőleg közigazgatási hatóság végérvényes döntéséig való felfüggesztését, ha az ilyen, már folyamatban levő más polgári peres, vagy perenkívüli, büntető, vagy közigazgatási hatósági eljárás utján megállapítandó valamely körülménynek ismerete nélkül a per érdemében egyáltalában nem, avagy a pernek egyes érdemi kérdéseiben nem volna határozat hozható.

A felperes által folyamatba tett perben

való tárgyalás felfüggeszthetőségének a S. K. 44. §-a szerint megkívánt emez előfeltétele nem forog azonban fenn, mert a per megindításának elrendelése kérdésében a vonatkozó városi közgyűlési határozat ellen beadott fellebbezés következtében be nem fejezett közigazgatási hatósági eljárásnak végeredménye, bármiféle döntés legyen is az, nem bírhat a jelen per érdemének eldöntésére, jelesül arra nézve, hogy alperes megszegte-e a szerződési köteleességeit és ezzel okot adott-e a szerződés felbontására, — olyan befolyással, hogy annak a közigazgatási végső döntésnek ismerete s illetve figyelembe vétele nélkül is ne lehetne a pernek imént érintett érdemi kérdéseiben határozni; viszont a közigazgatási felsőbb hatóság döntését képezhető az a körülmény, hogy a felperes a pernek folyamatba tételétől s illetve folytatásától netán eltálatnék, mint a perben eldöntendő érdemi kérdésekkel össze nem függő s ennél fogva a bíróság által figyelembe nem vehető külső körülmény a per tárgyalásának felfüggesztésére a S. E. 44. §-ának rendelkezésére való tekintettel törvényes alapul nem szolgálhat.

A törvényszék ezen végzése folytán *Waisz Tivadar* albiró az ügy tárgyalásának folytatását f. évi május hó 4. napjára tűzte ki, amikor most már azon kérdés fölött folyik majd a tárgyalás, hogy jogositva van-e a város Neuererekkel az összeköttetést megszakítani.

„Az Ujvidéki Tisztviselők Fogyasztó Szövetkezete”

alapszabályainak ismertetése.

1) A szövetkezet cége: „Tisztviselők Fogyasztó Szövetkezete”. Székhelye: Ujvidék.
2) Célja: A tagok háztartásához szükséges cikkeknek legelőnyösebb beszerzése, magyar termékekből vagy legalább is magyar forrásokból.

3) Tartama: Határozatlan.

4) Felelőség: Korlátolt és a jegyzett üzlet rész erejéig szól.

5) Egy üzletész 40 kor., mely összeg havi 4 kor.-ás részletekben fizetendő be. Indokolt kérelemre fél üzletész is jegyezhető.

6) Biratási díj: 1 korona üzletészenként.

7) Tagok lehetnek: Ujvidéken és környékén alkalmazásban levő köz- és magántisztviselők, alkalmazottak és mindazok, kiknek felvételében az igazgatóság hozzájárul.

8) Az üzletészek után kamat és osztalék nem jár, azonban joga van az általa vásárolt árucikkek értékéhez aránylagosan a közgyűlés által meghatározandó módokat mellett a szövetkezet tiszta jövedelméből részesedni.

9) A tagság megszűnik:

a) Önkéntes kilépés,

b) elhalálozás,

c) kizárás folytán.

10) Kivált tagok üzletészesei a tagság megszűnésétől számított 1 év alatt fizetnek ki.

Az igazgatóság fel van hatalmazva indokolt esetekben (áthelyezés stb.) az üzletészeket azonnal is kifizetheteni.

11) Minden tagnak joga van az igazgatóság által megállapított árucikkek kiszolgáltatását az előirt módokat mellett követelni.
12) Esetleges hitel a jegyzett üzletészek erejéig terjed s a hitelbe vásárolt áruk értéke minden hóban készpénzzel kiegyenlítendő. A tartozás törlesztése nélkül senkinek sincs újabb hitelre igénye.

13) Az üzletév minden év december 31-én lezárandó s a ker. törvény által meghatározott módon mérleg készítenedik.

14) Minden év első három hónapjában közgyűlés tartandó, melycn minden egész üzletész 1 szavazatra jogosít.

15) A közgyűlés tárgyal a törvényben előirtakon kívül az esetleges indítványok.

16) Az igazgatóság 24 rendő s 6 póttagból áll, kik a szövetkezet egész üzletészeit jegyzett tagokból választhatók, 3 évre választatnak és minden évben egy harmada kilép.

17) Az ügy- és üzletrendet az igazgatóság állapítja meg, egyéb teendői a kir. törvényben vannak előírva.

18) A felügyelő bizottság 3 tagból áll és a kir. törvényben meghatározott működési körrel 1 évre választatik.

19) A szövetkezet hírdetményei egy helyi lapban tételnek közzé.

HIREK.

Színházi heti műsor. Vasárnap délután: Nebántavirág, énekes színmű; este először: Ipamuram, népszínmű. Hétfőn: Vig özvegy, operette. Kedden először: Gróf Hamlet, vígjáték. Szerdán: Gül Baba, ének. színjáték. Csütörtökön: Párisi élet, operett. Pénteken először: A sogaun, amer. operett. Szombaton először: Tökéletes feleség, színmű. Vasárnap délután: Hajduk hadnagya, operett; este először: Fehér Anna, betyár-történet.

Személyi híre. Balla Aladár dr. főispán tegnap este a gyoravonattal több napi budapesti tartózkodás után Ujvidékre hazaérkezett.

Közigazgatási lakoma. Abból az alkalomból, hogy tegnap az ujvidéki járás jegyzői karánál Ujvidéken együttes értekezlete volt. *Nikolits Izidor*, az új járási főszolgabíró az értekezlet után fényes ebédet adott a Zaplet-féle vendéglőben. Az ebédre hivatalosak voltak a főszolgabírói hivatal összes tisztviselői s a 14 járási község valamennyi jegyzője. A lakomán, mely a késő délutáni órákba benyúlt, számos felköszöntőt mondtak, különösen az új főszolgabíróra.

A Tisza áthidalása. Az Ujvidéki *Lloyd* választmánya csütörtökön délután 3 órakor saját helyiségében Dietzgen Gábor elnöke alatt ülést tartott, melyen Ujvidék város törvényhatósági bizottságának azon felhívását tárgyalta, mely a *Lloyd*-ot a Tiszának Titelnél leendő áthidalása érdekében megindított akciójához való csatlakozásra szólította fel. A *Lloyd* választmánya a kérdésnek illetően való megoldását városunk gazdasági jövőjére nagy fontosságúnak mondotta és elhatározta, hogy a megindított mozgalomhoz csatlakozik és az e tárgyban szervezendő küldöttséghez *Dietzgen Gábor elnök*, *Wolf Samu* és *Ernst János* választmányi tagokkal csatlakozik.

A D. M. K. E. titkára Ujvidéken. *Aczél Henrik*, a jönevű szabadkai művészt, — a ki tudvalevőleg a nemzeti kormány tagjai részére készítenő ujvidéki díszoklevél előállításával van megbízva, — a D. M. K. E. legutóbb tartott választmányi ülésén az ipari osztálytitkárává választotta. *Aczél Henrik* e minőségben pénteken Ujvidéken járt és *Endre Antal*, kir. folyam-mérnöknel, a D. M. K. E. ujvidéki fiókjának elnökénél tisztelettel a D. M. K. E. legközelebb nagyobb iparfejlesztési akciót indít és kiváló tekintettel óhajt lenni Ujvidékre, Délmagyarország ezen egyre fejlődő kereskedelmi és ipari emporiumára.

Ujvidék ellentállási története. A törvényhatósági bizottság egyik régebbi közgyűlésén *Mayer József*, törvh. biz. tag, lapunk szerkesztőjének indítványára elhatározta, hogy Ujvidék törvényhatósági bizottságának az alkotmányvédelem idejében kifejtett ellentállásának történetét megírja és ecélből *Virág István*, *Bozsenik Béla*, *Bradvarovits Koszta*, *Tomics Jás* és *Mayer József* törvh. biz. tagokból álló bizottságot küldött ki, mely tegnap, szombat délután 3 órakor tartotta meg a városháza kis tanácstermében első ülését.

Apad a Duna. A már hatalmasan megáradt Duna vize néhány napig változatlanul egy magasságban maradt, míg tegnapelőtt óta naponta 3—4 centiméterrel apad. A jelenlegi vízállás 5 méter 33 centiméter.

Főtárgyalások a törvényházban. A törvény-széknél e héten következő főtárgyalások lesznek és pedig kedden: személyes szabadság megsértése miatt *Katyanszki Ráda* és társai, súlyos testi sértés miatt *Noszek Pál* és társai, lopás miatt *Wahl Viktor* ellen; csütörtökön: lopásért *Uvalm Szevan* és társai, hatóság elleni erőszakért *Hamar Péter* és társai, ugyanazért *Karl Lajos* és társai ellen; szombaton: ugyanazért *Stein Ferenc* és társai, ugyanazért *Tipprovác Jenő*, testi sértésért *Czikk Ferenc*, lopásért *Fábrí János*, ugyanazért *Polin Szvetozár* ellen.

Meghívó. A „Tisztviselők fogyasztó szövetekezete” folyó hó 28-án, vasárnap délután 4 órakor a kir. törvényszék esküdtszéki termében alakuló közgyűlést tart, megválasztja az igazgatóságot és felügyelő bizottságot. A kiküldött bizottság felkéri tehát midazokat az urakat, akik már részjegyeket aláírtak, vagy ilyenek aláírásával a szövetezetbe belépni szándékoznak, hogy a közgyűlésen okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Aláírni lehet e hó 25-éig a kiküldött bizottság tagjainál, ezután pedig közvetlenül a közgyűlést megelőzően a közgyűlés helyén.

Összeütközött bérkocsisok. Csütörtök este 7 órakor a *Petőfi* és *Mátyás-király* utcák sarkán *Schumacher János* 41. számú és *Vucskov Tosa* 46. számú bérkocsijai oly szerencsétlenül ütköztek össze, hogy *Schumacher* kocsijának rúdja *Vucskov* lovának szügyébe hatolt és a szeren-

csétlen pára ott a helyszínen nyomban kimult. A rendőrség *Schumacher* Jánost vigyázatlan hajtásért megfogja büntetni. Kártérítési igényével *Vucskov*-ot pedig a bírósághoz utasították.

Revolveres éjjeli vendég. Csütörtök este a fatéren levő *Schwarz testvérek* fakeskeredő cég telepén egy *Jelisics Szredoje* nevű turjai ember rejtőzködött el. *Bröder Lipót* és *Jankovics István* alkalmazottak véletlenül észrevették az elrejtőzött embert és őt igazolásra szólították fel, de ez ehelyett töltött revolverét vette elő és mindkettőt lelövésse fenyegette meg. De az alkalmazottak *Doma Mihály* rendőr segítségével a jeles turjai atyáft, — aki különben már rendőr- és csendőrvezető is volt, — lefogták. Am a turjai virtus nem engedte a dolgot amennyiben és a rendőrnek is ellentállt. Csak négy rendőrnek sikerült nagy erőfeszítés után *Jelisics*-et leszerelni és a rendőrségre hozni, hol reggelig fogva tartották és azután Turjára küldték — kényszerűtlevéllel.

Előléptetés a honvédségnél. A honvédség rendeleti közlönyének május hó 1-én megjelenő száma közölni fogja *Czeisberger János*, honvédelezredesnek, a Ludovica Akadémia tanárának, volt ujvidéki zászlóalj parancsnoknak *ezredessé* történendő előléptetését. *Czeisberger Winkle István* polgártársunk sógora.

Szerelémért — fogház. Még két évvel ezelőtt történt, hogy egy nyalka kölpényi legény, *Gajnobranszki István* ellenállhatatlan szerelemre gyuladt *Czveits Milicza* 20 éves kölpényi varróó iránt. A legény roppant nagy szerelmében arra is elhatározta magát, hogy a leányt nőül veszi. A leány azonban nem viszonzotta ezt a heves szerelmet s mikor a legény megkérte, hát egyszerűen kikoszarozta. De mivel Kölpényen is szív a szív, *Gajnobranszki* nem hagyta ennyibe a dolgot, hanem hogy a leány ellenállását megtörje, 1905. december 27. napján, este 6 óra tájt, amikor véle egyik kölpényi utcán találkozott, megragadta s őt, minden vonakodása dacára szülei házába vonzolta. A szegény szerelmes *Gajnobranszki* ekkor azt vélte, hogy most már minden szerencsésen rendben van. De nem úgy történt. Mikor ugyanis a szülők észrevették, hogy fiuk párosan tért haza lakásukba, — az új asszonyt statarialisan kiűzték a házukból. Erre a mélyen megszegyentett leány, aki talán egyébként már megnyugodott volna a történetekbe, feljelentette a legényt megszőktetése miatt. A szerelmes históriát a héten tárgyalta a törvényszék *Ernst Ödön* főtárgyalási elnök vezetése alatt, amelynek folyamánaként *Karácsonyi István* alügyész vád- és *dr. Gál Ödön* ügyvéd védőbeszéde után a szerelmes legény 3 heti fogházbüntetést kapott. Az ítéletben mindegyik fél megnyugodott.

Színházi hírek. Hétfőn kerül harmadszor színe *Lehár* 3 felvonásos operettje a „Vig özvegy”. — Kedden kerül először színe *Bernard Tristan* és *Godfernaus Andre* 5 felvonásos vígjátéka a „Gróf Hamlet” (Triplepatte). A vígjáték vezető szerepeit *Mészáros Giza*, *Tóvölgyi Margit*, *Almássy Endre* és *Szomorj Miklós* játsszák, kivülök részt vesz a darabban az egész vígjáték személyzet. — Szerdán *Huszka Jenő* énekes színjátéka a „Gül Baba” kerül színe. — Csütörtökön lesz a reprize *Offenbach* 4 felvonásos kitudó operettjének a „Párisi élet”-nek. Az operett főbb szerepeit *Felhő Rózsi*, *Krémer Lili*, *Bárdos Jolán*, *Krémer Jenő*, *Békefi Lajos* és *Mezey Andor* játsszák. — Pénteken lesz a premierje *Luders* amerikai operettjének „A sogaun”-nak. Az operett először a Királyszínházban került színe s eddig több mint 60 elődást ért meg. A darabhoz korhú jelmezek és díszítések készültek. Az operett vezető szerepeit *Felhő Rózsi*, *Krémer Lili*, *Krémer Jenő*, *Békefi Lajos*, *Pesti Kálmán*, *Dobi Ferenc* és *Sümegei Ödön* játsszák. — Szombaton lesz a premierje *Pineró W. Arthur* 4 felvonásos szenzációs színművének „A tökéletes feleség”-nek. A színmű főbb szerepeit *Mészáros Giza*, *Csókásné Szabó Böske*, *Kendy Boriska*, *Klenovits György*, *Almássy Endre*, *Baróthy Antal*, *Dobi Ferenc*, *Mezey Péter*, *Békefi Lajos* és *Szomorj Miklós* játsszák. Vasárnap d. u. *Czobor Károly* 3 felvonásos operettje a „Hajduk hadnagya” kerül színe félhelyárrakkal. Este kerül színe először *Gárdonyi Géza* 3 felvonásos betyártörténete a „Fehér Anna”. A darab vezető szerepeit *Tóvölgyi Margit*, *Kendy Boriska*, *Klenovits György*, *Almássy Endre* és *Krémer Jenő* játsszák.

Ujvidéki színészet.

Csütörtök este „Bob herceg” került színe. Huszka szép zenéjű kedves operette csak kevészszámu közönséget vonzott a színházba, melyet annak a körülménynek akarunk betudni, hogy *Kövessi* társulata az elmúlt színvadokban szinte állandóan rágódott ezen a darabon és azt zóna, délutáni, mérsékelt és legmérsékelt helyáru előadásokon játszatta el. Az előadás jó volt. *Felhő Rózsi* Bob urfija kedvesen hatott. *Krémer*, *Krémerné*, *Kendy Boriska*, *Dobi*, *Pesti*, *Juhászné*, *Virágháti* és *Jványi* jók voltak.

Péntek este táblás ház gyönyörködött a magas művészi színvonalon álló és legkényesebb zenei művészeti igényeket kielégítő „Mignon” opera fényes előadásában, mely várakozásunkon felül kellemesen lepott meg bennünket. *Mignon* *Felhő Rózsi* játszotta. Ennek a művésznőnek sokoldalú jeles kvalitásai ezeste is meggyőztek arról, hogy *Felhő Rózsi* a magyar színművészet egyik legjelesebb subrettje. A nehéz áriákat kiváló zenei értelemmel énekelte és és játéka ép-őly tökéletes volt a komoly művészet birodalmában, mint a pajkos *Lottiban* vagy *Bobban*. *Zajos* sikere volt. *Békefi Lajos* Mester Vilmost énekelte és szép erőteljes baritonja a kívánt hatást és sikert érte el. *Bárdosnak* ismét jó estéje volt. Gyönyörűen énekelte és ezt a közönség lelkesen méltányolta is. *Békefinek* még az az is megvan a többi énekesek felett, hogy játéka is mindenben kielégítő. *Koppán Margit* kedveshangú, ügyes művésznő, *Mezey Andor* és *Sümegei Ödön* kellemes hangjukkal csak emelték az előadás fényét, sikerét. *Jványi* igen jó volt. *Német Eszti* szépen táncolt és ezért bőséges taps járt ki neki. A kar pompásan működött és különösen az első felvonás nagy karéneke operai színvonalon állott. *Müller Mátyás* karnagy mesterileg dirigálta a jelesen játszó honvédezenekart. Makónak ezesti nagy sikeréhez gratulálunk. A Mignón mielőbbi megismétlését a közönség is, mi is, kérjük és annak előre is örülünk. mj.

Politikai főmunkatárs: *Kalmár Antal* dr.
Felelős szerkesztő: *Mayer József*.
Társzerkesztő: *Medvetzky Imre* dr.

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM A LEGJOBB ★★

KIADÓ

május hó 1-ére egy elegáns, hat szép tágas szobából, s a hozzátartozó mellékhelyiségekből álló lakás, a volt főispáni palotában, Erzsébet-tér 4. — Bővebb értesítéssel *Dr. Kassovitz Armin* szolgál. 78.1—1

Hirdetmény.

A vb. *Mirilovits* és *Papuga cég*, s ennek tagjai *Mirilovits Demeter* és *Papuga Dénes* csödtömegéhez tartozó a *Futtaki-utca 4. sz. alatt* (*Kondorossy-féle*) házban raktárban és lakásban elhelyezett a csödleltár 296—314 tétel alatti 1199 korona 20 fill. beszerzési és 598 kor. 60 fillér becsértékű árucikkek, valamint a csödleltár 315—321 tétel alatti 400 korona beszerzési és 200 kor. becsértékű ingóságok 1907. évi május hó 1-én d. u. 2 órakor a *Futtaki-utca 4. sz. alatti* házban tételenként nyilvános árverésen eladatnak.

Bővebb felvilágosítással alulírott tömeggondnok szolgál.

Dr. Bruck Benő
ügyvéd, tömeggondnok.

76.1—1

Füüdővendégeknek!

A *Vásár-utca 7. sz. házban*, melynek a vásártérről is van bejárata, az artézi füüdővel szemben, füüdővendégek kényelmesen berendezett, tiszta szállást nyerhetnek.

Ugyanitt két finoman berendezett, külön bejáratu garcon szoba is kapható.

77.4—1

Helyiség változtatás.

A Wagner-féle ház átépítése miatt a helybeli piacon 1861 óta fennálló könyvkereskedésemet f. évi február hó elején a **Futaki-utca (II. Rákóczi Ferenc-út) 12. száma alatt levő saját házamba helyeztem át.**

Ez alkalommal ajánlom a mélyen tisztelt közönségnek gazdagon felszerelt raktáromat, ugymint: **könyveket, levél-, író- és rajzpapírokat, irodai és rajzfelszereléseket, üzleti könyveket, noteszeket, fényképező cikkeket a legszolidabb árakon.**

Kiváló tisztelettel

Herger Ágoston.

SCHWARZ JÓZSEF

saját termelésű szerémi hegyi borai zárt palackokban és 56 liternél nagyobb hordókban a következő árakon kerülnek eladásra:

Palackborok árai:

adóval együtt:			
Prima fehérbor	3 éves	literként	K 0 70
" schiller	3 "	" "	" 0 70
" rizling	3 "	" "	" 0 80
" furmint (mozei)	3 "	" "	" 1-

A borok árai hordókban:

adózatlanul:			
Prima fehérbor	3 éves	100 literenként	K 50-
" schiller	3 "	" "	" 50-
" rizling	3 "	" "	" 60-
" furmint (mozei)	3 "	" "	" 70-

Rendelések *Schwarz Testvérek* irodájában, *Haltér 12. sz.* és *Futaki-utca 46. sz.* alatt a pincemesternél is eszközölhetők, ki azokat naponta bérmentve házhoz szállítja.

Fiatalabb évfolyamu borokról, hordókban való vételnél szívesen szolgálok legjutányosabb árjegyzékkel.

Dr. Deák Imre

fogorvosi és fogtechnikai műterme
Ujvidék, Főutca 28. sz.

Telefon 112. sz.

Rendelés 9 órától 5 óráig.

A fogászat terén felmerülő összes munkálatok műtermemben a legújabb vívmányok szerint készülnek. Fájdalommentes foghúzó, fogtömések: arany, ezüst és porcellánból.
Niányzó fogak vagy egész fogsorok pótlása arany vagy kautsuk alapon.
Hidmunkák, arany koronák, rendetlenül álló fogak rendezése.

SZÁJPADLÁS NÉLKÜLI FOGAK.
Vulcanit fogsorok.

Vidékiek részére eszközözendő munkák ugyanazon nap készíttetnek el.

Egy 5 éves kisleányhoz,

jó házból való

KISSASSZONY

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Hirdetmény.

Uj és régi építési anyagok, valamint 8 drb. ló és 4 szekér a helybeli izraelita hitközségi építkezési területen készpénz fizetés mellett eladók.

Lábas Gyula,
építési vállalkozó.

70-3-2

Standard életbiztosító-társaság

ujvidéki vezérigynöksége

Duna-utca 4. szám 1-ső emelet.

Egyike Europa legrégebb s legnagyobb biztosító intézete

évi bevétel . . . . . 35 400,000 kor.
vagyon . . . . . 280 000,000 "
kifizetett halálesetek . . . 585000,000 kor.

Olesó díjak; feltétlen biztonság; törölt kötvények újboli érvénybe helyezése a legelőnyösebb feltételek mellett; haláleset azonnali kifizetése; 2 évi fennállás után megtámadhatatlan kötvények; bírói foglalás kizárva; szabad világkötvények; öngyitkosság vagy párbaj esetén a teljes összeg ha kötvény egy évig érvényben volt.

Bővebb felvilágosítást szívesen ad az ujvidéki vezérigynökség hol megbízható aquisiteuról esetleg fix fizetéssel alkalmaztatnak. 26-

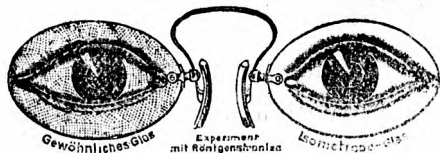
ECKFELD ADOLF

órák és látszerész

Ujvidék, Fő-utca 25. szám.

Nagy választék mindennemű órák, arany-áru, brillantok és látszerészi cikkeiben.

WALTHAM valódi amerikai arany zseórák a legfinomabb precíziós szerkezettel; ezen óratoknál sokkal tartósabbnak, mint más arany-óráké, mert két masszív arany lemez közt egy kompozitívó betét van. mely a toknak a szükséges tartósságát adja és ezért 25 évi kezesseget vállalok.

Isomitropé üvegek a legjobbak a látérok kiméletére, gyöngébb üvegek dacára nem fárad el a szem.

Egy magyar német szerb horvát

levelező vagy levelezőnő

kerestetik valamint egy GYAKORNOK, kik már hasonló üzletben voltak előnyben részesülnek. Ugyanitt 24 drb. I. "tölgfából készült 20 22 Hektós kádak eladók.

Lakits és Vermes,

75-6-2

szeszőfőzde és ecetgyár.

Mindenemű gyomorhaj, aranyr, emésztési zavar, időszakl vagyállandó székrekedés s az ezekkel járó következmények legbiztosabb hatásu gyógyszere az orvosi tekintélyektől ajánlott

Cascara-Sagrada

LABDACS.

(Székesfehérvári korona-pilula).

Ezen nem drastikus hatásu növény laxansszer. nem rontja a gyomrot, mint a többi hashajtó. fokozza az étvágyat, és a beteg működését elősegíti. Egyedüli szer melyet a természet nem szok meg gyakori használat mellett sem.

1 üveg ára (50 labdaocsal) 1 korona.

1 próba doboz (12 labdaocsal) 30 fillér.

3 korona és 45 fillér előzetes beküldés mellett 3 üveg vagy 10 doboz bérmentve szállittatik. Megrendelések azonnal teljesittetnek az egyedüli készítőnél: Czollner Vinoze "Magyar korona" gyógyszerárában, Székesfehérvárott (Bróf Zichy-ház)

FISCHER ADOLF

butor, teher szállítási és beraktározási vállalata

UJVIDÉK
Kossuth Lajos-utca 15. szám.

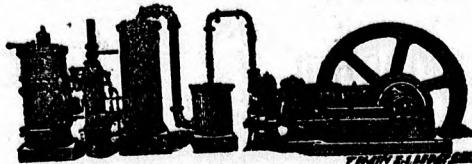
A most bekövetkező költözködési negyedre ajánlja ruganyos kocsiat felelősségteljes szállításra a legolcsóbb árak mellett. Gondos és szavatosság mellett csomagolás.

Olesó árak! Olesó árak!

6-4

Elsőrendű olesó tüzelőanyaggal dolgozó

szivógázmotorok.

Tüzelőanyag szükséglet 1-1 1/2 fillér óránként és lóerőnként. Elektromos világítási és malomberendezések, takarmányozó kamarák.

BENZINMOTOROK, BENZINMOTOROS CSÉPLŐKÉSZLETEK.

HAJÓS és TÁRSA

okl. mérnökök motorvállalata

BUDAPEST V., Sziget-utca 9. szám.

TELEFON 66-69.

Kérjen referenciát! Elégedetlen vevőink nincsenek!

Legmesszebb menő szavatosság,

Árjegyzékkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

Női- és férfi-divatüzlet!

Van szerencsém legalázatosabban értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy a helybeli piacon, **Főutca 3.** szám alatt (azelőtt Mogán-féle üzlet) egy

női- és férfi-divatüzletet

nyitottam és bátorodom a t. vevőimnek a legújabb ízlés szerint berendezett nagy raktáromat legmelegebben ajánlani.

Üzletemben tartom a legizlésebb és legelegánsabb tárgyakat **női szoknyákban és egész ruhákban**, mind a legújabb szabás szerint, divatos angol és francia szövetekből és vásznakból.

Különösen bátor vagyok figyelmeztetni nagy válnsztékomra **női blúzokban**, még pedig: **selyem, szövet-, zephr-, vászon- és batiztból** a legdivatosabb módon és a legelegánsabb ízlés szerint.

Kiszolgálásom pontos lesz és nagyon előzékeny, szigoruan szerényen mérsékelt árak mellett.

Legalázatosabban kérem, méltóztassék engem meglátogatni.

Kiváló tisztelettel

Momirovits P. N.

Dr. SÁNTHA-féle

SANATORIUM

SZABADKÁN, LENKEY-UTCA

(Lutheránus templom mellett.)

Ujjonnan épült, legmodernebbül berendezett **magángyógyintézet** ezer négyszögöl területen szép parkkal sebészeti, nőgyógyászati, szemészeti, bel- és idegbetegyek részére. (Heveny ragályos és elmebeteg kivételével.) Külön kényelmes szobák, közös kórtermek, társalgó és mellékhelyiségekkel, fedett és kényelmes folyosók terassok. Röntgen és körvegytani laboratorium. Kiváló ellátás (Pension rendszer.) Állandó orvosi felügyelet. Gondos ápolás. Mérsékelt árak. (Napi Pension 5-10 kor.) Bővebb fevilágosítással az intézet igazgató főorvosa

Dr. SÁNTHA GYÖRGY kórházi főorvos szolgál, ki állandóan az intézetben lakik.

MODERN

és

elegáns ruha

finom kelmékből nők- és férfiak részére a tavaszi és nyári igényre

nagy választékban megérkezett

Spaits

Pántának

most megnyitott kész ruhák raktárában

DUNA-UTCA 36.

Szolid kiszolgálás.

Olesó árak.

Makula-
turapapir

eladó

a kiadó-
hivatal-
ban.

Jovánovits Pánta áruháza Ujvidéken

FUTAKI-UTCA 2. sz. (Grand Hotel Mayer mellett).

Ajánlja ujonnan felszerelt nagy raktárát: uri- és női-fehérműek, fűzők, keztük, zsebkendők, eső- és napernyők, szövött- és kötött-árak, kézimunkaanyagok, kötő- és horgoló-pamut, női-ruhákhoz való díszítések és szabókellékekben.

Az egész raktár nagy mennyiségben felhalmozott ízléses és legújabb divatu árukból van összeállítva.

Olesó árak!

Szolid kiszolgálás!

Fhérműek és fűzők rendelésre, mérték után a legjobb kivitelben készíttetnek.

Tisztelettel

Jovánovits Pánta.

SCHOMANN JANOS

OKLEVELES KÖFARAGÓ-MESTER. — CEMENTLAPGYÁROS.

Készítek minden köfaragó és terrazzo munkákat.

A t. közönségnek figyelmébe ajánlom

TEMETKEZÉSI VÁLLALATOMAT

mely ujonnan lett berendezve, semmi költséget és áldozatot nem sajnálva a legmodernebb stilben.

Főraktárom: DUNA-UTCA 21. sz.

Hirdetés!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, miszerint üzlethelyiségem közvetlen a városháza előtt ujonnan épült pavillonban, a régi üzlethelyiségem átellenében van, ahol is az egész építkezés tartama alatt lenni fog.

Ezen egész idő alatt, ami körülbelül 6 hónapot fog igénybe venni az összes aranyáru, ezüstáru, argenter-ezüst, china-ezüst és műtárgyakat, ugyszintén zseb-, fali-, ébresztő-, inga- stb. órákat, továbbá az összes optikai tárgyakat, gramofon és fonográfokat, végül különféle gyártmányu evőeszközeimet

mélyen leszállított árakon

bocsátom eladásra.

Az összes árak körülbelül felével olesóbbak, mint eddig voltak.

Később szintén ezuton leszek bátor a n. é. közönséggel tudatni, hogy mikor fogok az ujonnan épült helyiségbe ismét visszaköltözni.

Tisztelettel **KRAUSZ SAMU,**

órász, ékszerész és látszerész Ujvidéken, Ferencz József-tér 3. sz. az Erzsébet szálloda mellett,